

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

 «ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
/Остапець Ю.О./
«28» травня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма **переддипломної практики** для здобувачів вищої освіти галузі знань **23 «Соціальна робота»** спеціальності **231 «Соціальна робота»** освітньої програми **«Соціальна робота»**.

Розробники:

Бартош Олена Павлівна, професор, кандидат педагогічних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи

Ляшко Мар'яна Михайлівна, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 11 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Федір ШАНДОР

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Олена ПОПАДИЧ

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	2	1
Тривалість: чотири тижні	Семестр:	
	3	2
Вид підсумкового контролю: диференційований іспит	Самостійна робота:	
	60	60
Форма підсумкового контролю: усна	Індивідуальна робота:	
	120	120

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета **переддипломної практики** – формування та розвиток науково-дослідницької компетентності; оволодіння методологією та методами наукового дослідження; збір та підготовка матеріалів, їх аналітична обробка для виконання кваліфікаційної роботи; набуття досвіду підготовки відповідної документації.

Основні завдання практики:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань з циклу професійно-орієнтованих дисциплін, здобутих студентами у процесі навчання;
- ознайомлення з актуальними проблемами наукових досліджень;
- здійснення аналітичного огляду різних видів наукової літератури та оформлення бібліографії з вибраної теми дослідження;
- формування практичних навичок організації та виконання досліджень за тематикою кваліфікаційної роботи магістра;
- вдосконалення навичок збору та обробки інформації з досліджуваних питань;
- збір фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи магістра;
- формування умінь представлення та оформлення результатів дослідження на прикладі наукової доповіді, статті, магістерської роботи.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність розробляти і управляти проєктами.
- ЗК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність працювати в команді.

Загальні компетентності (З)

Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»:

З1. Здатність виконувати професійну діяльність згідно з етичними вимогами соціальної роботи та особливостями фізичного й емоційного стану отримувачів соціальних послуг.

З2. Здатність забезпечувати конфіденційність особистої інформації про отримувачів соціальних послуг.

З3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

З5. Здатність вчитися і бути навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації.

З10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

ФК2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення з урахуванням їх національно-культурного, гендерного, соціального статусу.

ФК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

ФК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності.

ФК7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

ФК16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ФК18. Здатність орієнтуватись у системі законів та нормативно-правових актів, що діють в сфері соціального захисту осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують соціальної підтримки і допомоги.

Фахові компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»:

И2. Здатність розробляти пропозиції щодо підвищення ефективності

соціального захисту населення на індивідуальному, груповому рівнях, в тому числі у межах адміністративно-територіальної одиниці територіальної громади в межах повноважень.

К1. Здатність визначати показники якості надання соціальних послуг та соціальної підтримки мешканцям адміністративно-територіальної одиниці територіальної громади та застосовувати їх під час оцінювання якості.

К2. Здатність розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та реалізації управлінських рішень.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРКТИКИ

Передумовами для проходження практики є опанування таких навчальних дисциплін освітньо-професійної програми:

- OK1 Іноземна мова за професійним спрямуванням
- OK2 Менеджмент соціальної роботи у громаді
- OK3 Методологія наукових досліджень у соціальній роботі
- OK4 Управління соціальними проєктами та програмами
- OK5 Інновації в соціальній роботі
- OK6 Дослідницький семінар
- OK7 Супервізія в соціальній роботі
- OK8 Посередництво і медіація в соціальній роботі
- OK9 Міжсекторна взаємодія у полікультурних громадах
- OK10 Моніторинг і оцінювання в соціальній роботі
- BK1, BK2, BK3, BK4, BK5, BK6

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», проходження **переддипломної практики** повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження	ПРН2
Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово	ПРН3
Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук	ПРН4
Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних	ПРН5
Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та	ПРН6

якості	
Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження	ПРН7
Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи	ПРН10
Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи	ПРН12
Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності	ПРН13
Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики	ПРН14
Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень	ПРН15
Розробляти соціальні проекти на високопрофесійному рівні.	ПРН16
Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок	ПРН17
Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи	ПРН18
Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність	ПРН19
Демонструвати розуміння організації та функціонування системи надання соціальних послуг на рівні територіальної громади, володіти нормативно-правовими актами, що діють у сфері соціального захисту осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують соціальної підтримки	ПРН21

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика проводиться на базі кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Збір матеріалів для кваліфікаційної роботи магістра може здійснюватись в інших освітніх установах або закладах освіти відповідно до теми роботи. Здобувачі можуть самостійно обирати для себе місце проходження практики, але з обов'язковим узгодженням із кафедрою соціології та соціальної роботи. Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Індивідуальні завдання студентів під час проходження **переддипломної практики**:

1. Організаційна діяльність практикантів: інструктивно-методична нарада з питань проходження переддипломної практики.

2. Науково-дослідницька діяльність:

– Консультація з керівником магістерської роботи. Виокремлення питань, які потребують дослідження у магістерській роботі. Складання плану-проспекту кваліфікаційної роботи магістра. Визначення структури кваліфікаційної роботи магістра. Окреслення наукового апарату магістерського дослідження. Визначення методології та методики дослідження.

– Здійснення аналітичного огляду джерел за темою магістерського дослідження (пошук, аналіз, накопичення та обробка науково-методичної інформації). Складання списку опрацьованих джерел.

– Збір фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи магістра.

– Аналіз отриманих результатів та на їх основі формування підсумків проведеної роботи.

3. Звіт за матеріалами переддипломної практики: підготовка щоденника практики та письмового звіту про результати практики, захист практики на засіданні призначеної комісії

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Складання плану-проспекту кваліфікаційної роботи	1-й тиждень
2	Окреслення наукового апарату дослідження	1-й, 2-й тиждень
3	Здійснення аналітичного огляду джерел та складання списку опрацьованих джерел за темою дослідження	2-й, 3-й, 4-й тиждень
4	Збір фактичного матеріалу для виконання	2-й, 3-й, 4-й

	кваліфікаційної роботи	тиждень
5	Оформлення звітної документації. Підготовка до захисту практики.	4-й тиждень
	Загальна тривалість практики	4 тижнів

8. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту. Звіт має бути оформлений згідно із загальними вимогами до наукової роботи студентів (обсяг – до 30 аркушів) і містити: титульну сторінку; вступ; зміст звіту; розкриття змісту практичної діяльності за програмою практики; висновки, пропозиції; додатки (зразки зібраної первинної інформації, таблиці, схеми тощо).

Порядок допуску звіту до захисту практики. Щоденник практики та звіт студента перевіряється та затверджується керівником практики від кафедри соціології та соціальної роботи. До захисту допускається звіт, що був зданий на кафедру у встановлений термін та оформлений згідно вимог.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований іспит з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

загальна сума балів	оцінка ECTS	оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Академічна доброчесність: Політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 23.02.2017 р., протокол № 3).

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

Вид діяльності	Кількість балів
Дотримання професійної етики, правил внутрішнього розпорядку бази практики – враховується оцінка керівника з бази практики	20
Якість ведення щоденника практики, повнота, логічність і стилістична досконалість звіту про проходження практики	20
Успішність виконання програми практики	40
Змістовність, цілісність і лаконізм доповіді та відповідей на запитання на захисті практики	20
Разом	100

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
3. Каламбет С.В., Іванов С.І., Півняк Ю.В. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
4. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
5. Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. Основи науково-педагогічних досліджень. Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2010. 366 с.
6. Маковецький А.М. Надійність соціологічної інформації: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича, 2009. 48 с.
7. Методологія наукової діяльності: навчальний посібник, вид. 3-тє, переробл. / Д.В.Чернілевський, М.І.Томчук, О.А.Дубасенюк, О.Є.Антонова, В.П.Захарченко, О.В.Вознюк, Н.З.Сіранчук / за ред. Д.В.Чернілевського, Вінниця: Нілан-ЛТД, 2012. 364 с.
8. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
9. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с.
10. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 317 с.
11. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 7-ме вид., стер. Київ: Знання, 2011. 310 с.
12. Юринєць В.Є. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. 178 с.

Додаткова література

1. Гоманюк М.А. Інтерв'юер у масовому опитуванні. Кишеньковий навчально-методичний посібник. Херсон: Гілея, 2013. 84 с.
2. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затверджене Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Протокол № 9 від 22.12.2020 року) та уведене в дію наказом ректора № 61/01-04 від 24.12.2020 р.
3. Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за кредитно-модульною системою, затверджено наказом ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» № 503/01-17 від 03.03.2015 р.
4. Положення про практику студентів Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», наказ ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24.02.2017 р.
URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/11775>
5. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації / Упоряд. та заг. ред. О.М.Балакіревої та О.О. Яременка. Київ: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. 264 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL: <http://www.osvita.com>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім.В.О.Сухомлинського. URL: <http://www.library.edu-ua.net>
3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: Національний стандарт України. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
4. Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім.Ф.Потушняка.- <http://www.biblioteka.uz.ua>
5. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua>
6. Наукова бібліотека Ужгородського Національного університету. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua>
7. Наукова періодика України. URL: <http://journals.uran.ua>
8. Наукові фахові видання України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovivividannya>
9. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>.
10. Національна бібліотека України ім.Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>
Приклади оформлення літературних джерел згідно ДСТУ 8302:2015. URL: <http://library.nlu.edu.ua/Biblioteka/sait/nauka/gost/spisok-DSTU.pdf>
11. Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>
12. Положення про дипломну роботу (дипломний проект). URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11106>
13. Про авторське право і суміжні права: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

14. Про вищу освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>
15. Про захист персональних даних: Закон України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17>
16. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
17. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>